2011-05-03
Dagens Industri
Svårt för ledamot kräva bra underlag
Sophie Nachemson-Ekwall

Statusen måste höjas för vanliga styrelseledamöter i börsbolagen. Det behövs för att säkerställa för aktieägarna att styrelsen ägnar sig åt sitt uppdrag, det vill säga att förmera kapitalet för samtliga investerare, både nuvarande och framtida.

En väg framåt är att styrelsens oberoende ledamöter i bolagsstyrningsrapporten skriver hur väl huvudaktieägarens representanter i styrelsen följer landets bolagsstyrningskod.

Få i Sverige torde vilja se en sådan utveckling. Alltför många intressenter på den svenska aktie- och ägarmarknaden anser att bara en storägare med inflytande stort nog att ta ordföranderollen kan skapa värde. Även den stora gruppen av aktie-, pensions- och AP-fonder verkar hålla med.

Jag motsätter mig detta synsätt. Framförallt vänder jag mig mot ordförandes förhöjda ställning så som den har utvecklats, speciellt när denna även har ägarkapital i ryggen.

Det har minskat ledamöters makt i motsvarande grad. Den ledamot som inte håller med ordföranden, eller anser att ett beslutsunderlag är bristfälligt, gör sig lätt impopulär hos ordföranden. Att då lämna styrelsen i det tysta, som brukligt är i dag, gagnar sällan aktieägarna.

Svenska domstolar skulle kunna ändra på detta. Det går att pröva om en enskild ledamot har handlat vårdslöst, men det finns nästan inga rättsfall som utreder styrelseledamöters ansvar för fattade beslut.

Vi hade behövt veta om Skandiastyrelsen borde ha försäkrat sig om ett bättre underlag när den betalade ut bonusmiljarderna eller om Wanja Lundby-Wedin fullgjorde sitt uppdrag i AMF-styrelsen trots att hon inte läste styrelsematerial om vd:ns ersättning.

På samma sätt måste vi få veta om ledamöterna i kraschade HQ Banks moderbolag har nöjt sig med för dåligt beslutsunderlag liksom hur frågvisa ledamöterna borde ha varit om vd:ns avgångsvederlag i Vattenfall.

I amerikansk rätt finns den så kallade business judgement rule där affärsmässiga beslut godtas i rätten förutsatt att ledamöterna både har ansträngt sig för att vara välinformerade och agerat med bolagets bästa för ögonen. Även i våra nordiska grannländer finns domar som ger vägledning kring styrelsens affärsmässiga ansvar.

I Sverige kan ersättningsskyldighet prövas enligt en ledamots ansvar för bolagets skötsel, vilket förutsätter att en skada orsakats ”...uppsåtligen eller av oaktsamhet...” (29 kap. 1 § första stycket ABL).

Så sent som i höstas försatt Stockholms tingsrätt ett av få tillfällen att fälla styrelseledamöter. I ett mål rörande en riktad nyemission 2006 som ledde till utspädning av en stor aktieägare friades de anklagade ledamöterna, trots att

emissionen gjorts till ett lägre pris än aktiernas värde, och bolagsstämman tidigare beslutat att priset på aktierna skulle fastställas efter att styrelsen inhämtat värderingsutlåtande, vilket inte skedde. Ledamöterna friades eftersom värdet på den köpta verksamheten senare steg.

Allvaret i den friande domen ligger i signalvärdet. Styrelseledamöter som aldrig får veta gränsen för sitt personliga risktagande berövas effektivt förmågan att ställa krav på fullgott underlag. Mot den bakgrunden kanske idén om ledamöter som skriver under på att storägare och ordförande i styrelsen arbetar för alla aktieägare ändå lockar. Framför allt skulle det ge svenska institutioner, som gärna stoltserar med valberedningarnas arbete med att leta fram bra ledamöter, ytterligare tyngd gentemot andra ägargrupper.

Självreglering genom koder går trots allt lättare att driva igenom än en utveckling av rättspraxis.

info@sophienachemsonekwall.com